

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ:

Υποτιτλισμός στα ελληνικά του ντοκιμαντέρ «The plastic problem – A PBS NewsHour Documentary» και σχολιασμός της μεταφραστικής διαδικασίας.

Ονοματεπώνυμο: VALERIIA MOROZOVA

Αρ.Μητρώου: Ξ2019123

Επιτροπή Εποπτείας:

Βιλελμίνη Σωσώνη (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια)

Μαρία Τσίγκου (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια)

Κέρκυρα, Σεπτέμβριος 2023

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	3
Abstract.....	3
Εισαγωγή.....	4
Σχολιασμός.....	5
Προβλήματα και η επίλυσή τους.....	6
Χωρισμός υποτίτλων.....	10
Συμπέρασμα.....	12
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	13

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία συνίσταται στον υποτιτλισμό στα ελληνικά ενός αμερικανικού ντοκιμαντέρ με τίτλο: «Το πλαστικό πρόβλημα» και στον σχολιασμό της διαδικασίας. Στόχος μου, με την επιλογή του ντοκιμαντέρ αυτού, είναι να δώσω «φωνή» σε ένα πάρα πολύ σημαντικό για το ανθρώπινο γένος ζήτημα. Προσπάθησα να δώσω έμφαση και μεγάλη προσοχή στη μετάδοση του μηνύματος. Η μεθοδολογία μου βασίστηκε στην εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που προέκυψαν κατά τον υποτιτλισμό και αφορούσαν τόσο την απόδοση των διαλόγων στα ελληνικά όσο και την τήρηση των τεχνικών χαρακτηριστικών και περιορισμών. Στον σχολιασμό αναλύεται η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε και παρατίθενται παραδείγματα που αφορούν πρωτίστως τον χωρισμό των υποτίτλων και τις μεταφραστικές μου επιλογές.

Λέξεις κλειδιά: υποτιτλισμός, ρύπανση από πλαστικά, ντοκιμαντέρ

Abstract

The present dissertation consists of the subtitling into Greek of the American documentary entitled: "The Plastic Problem" and the commentary of the process. My aim in choosing this documentary is to give "voice" to an issue that is very important for the human race. I sought to convey the message as accurately as possible in the target language. My methodology was based on researching proper translation choices both as regards the rendering of the dialogues in Greek and the observance of the technical characteristics and constraints. The commentary analyses the methodology used and provides examples pertaining to subtitle line breaks and the translation choices I made.

Key words: subtitling, plastic pollution, documentary

Εισαγωγή

Μια πτυχιακή εργασία αποτελεί την ολοκλήρωση ενός κύκλου ζωής για έναν φοιτητή και με το τελείωμα της εκπόνησής της, ανοίγονται ορίζοντες για ένα καινούριο ξεκίνημα και ένα αισιόδοξο μέλλον. Ακολουθώντας το μονοπάτι της μετάφρασης, πάντα είχα στο μυαλό ότι ως μελλοντικό θέμα της πτυχιακής μου εργασίας θα επέλεγα ένα μετάφρασμα λογοτεχνικού κειμένου. Αλλά τα πράγματα πήραν διαφορετική τροπή όταν πρωτοξεκίνησα να ενδιαφέρομαι για μια άλλη πτυχή της μετάφρασης, τον υποτιτλισμό. Έχοντας στο μυαλό μου ότι το βίντεο που θα επιλέξω θα πρέπει να έχει ως θέμα ένα σοβαρό και σημαντικό για τις μέρες μας ζήτημα, αποφάσισα να επικεντρωθώ στο θέμα της ρύπανσης. Ήθελα από την αρχή να επιλέξω ένα επίκαιρο θέμα που να αφορά την κακή επίδραση του ανθρώπου στον πλανήτη μας και τις συνέπειες που έχει όλο αυτό όχι μόνο στο γύρω περιβάλλον μας, αλλά και για μας τους ίδιους. Η ρύπανση με πλαστικό είναι κάτι που έχει αρχίσει εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες και συνεχίζει να υπάρχει. Αν σκεφτεί κανείς πόσοι τόνοι πλαστικό παράγονται ετησίως, πόση κατανάλωση πλαστικού υπάρχει από τον άνθρωπο και έπειτα πόσοι τόνοι σκουπιδιών πετάγονται ανά χρόνο, είναι τρομακτικό να σκεφτεί κανείς την τεράστια μόλυνση που δέχεται ο πλανήτης μας. Θα πρέπει να σημειώσω, ότι η οπτικοακουστική μετάφραση δεν είναι κάτι εύκολο. Κατά τη δική μου γνώμη, αυτό οφείλεται πιο πολύ στον περιορισμό χαρακτήρων ανά γραμμή που υπάρχει στον υποτιτλισμό. Λόγω αυτού, χάνεται μεγάλο ποσοστό πληροφοριών.

Κατά τον υποτιτλισμό, εστίασα ακριβώς σε αυτά τα δύο βασικά στοιχεία: τη συμπύκνωση και τον χωρισμό των υποτίτλων. Λόγω του ότι στο ντοκιμαντέρ που επέλεξα η αφήγηση και πολλές φορές οι μονόλογοι ήταν ασταμάτητοι, σε πολλές περιπτώσεις ήρθα αντιμέτωπη με μεγάλη πρόκληση στην προσπάθειά μου να χωρίσω αποτελεσματικά τους υπότιτλους. Προσπάθησα να επικεντρωθώ στη μετάδοση μόνο της σημαντικής πληροφορίας και την απόδοσή της με τέτοιο τρόπο ώστε να μην ξεπερνάει πολλούς χαρακτήρες στις γραμμές υποτίτλων μου. Άλλη δυσκολία που αντιμετώπισα είναι ότι, λόγω του ότι δεν υπήρχαν templates ούτε καν

μηχανική απόδοση του πρωτοτύπου ηχητικού αρχείου σε γραπτό λόγο (speech to text), βασίστηκα μόνο στην ακουστική μου ικανότητα. Υπήρχαν, λοιπόν, σημεία στα οποία δεν μπορούσα να καταλάβω κάποια λέξη ή φράση και χρειαζόταν να δυναμώσω την ένταση του ήχου του βίντεο, ξανακούσω την ίδια πρόταση πολλές φορές, για να μπορέσω να καταλάβω το νόημα. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της οπτικοακουστικής μετάφρασης είναι, ότι ορισμένες φορές όταν θα πρέπει κανείς να βασιστεί μόνο στην ακουστική του ικανότητα, για να μπορέσει να βγάλει ένα καλό αποτέλεσμα, βοηθάει πολύ η εικόνα που έχει μπροστά του. Διότι και να μην μπορείς να καταλάβεις 100% τον ήχο, με τη βοήθεια της εικόνας όλα γίνονται σαφέστερα.

Σχολιασμός

Το ντοκιμαντέρ που αποφάσισα να υποτιτλίσω είναι διαθέσιμο στο κανάλι PBS NewsHour, το οποίο υπάρχει στο YouTube. Το PBS (Public Broadcasting Service) είναι ένας δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας, ο οποίος παράλληλα αποτελεί ιδιωτική μη κερδοσκοπική εταιρία, η οποία ιδρύθηκε το 1969. Είναι ουσιαστικά μια τεράστια αλυσίδα παροχής υπηρεσιών ψυχαγωγικού χαρακτήρα. Το PBS NewsHour αποτελεί έναν από τους κλάδους της εταιρίας αυτής, το οποίο παρουσιάζει στο κοινό τα επίκαιρα νέα, όπως επίσης και προγράμματα ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης (PBS, n.d.). Το ντοκιμαντέρ που επέλεξα να υποτιτλίσω, σχετίζεται με ένα από μεγαλύτερα προβλήματα του πλανήτη μας έως τώρα: τη μόλυνση από τα πλαστικά. Παράλληλα αυτό αποτελεί μια τεράστια απειλή για τη γη μας και γενικά είναι ένα ζήτημα που απασχολεί και πιστεύω θα συνεχίσει να απασχολεί εμάς και τους γύρω μας για πάρα πολύ καιρό ακόμη. Στο ντοκιμαντέρ παρουσιάζονται διάφορες πτυχές της μόλυνσης από πλαστικά, πώς αυτή επηρεάζει τον πλανήτη και εμάς τους ίδιους. Απλοί άνθρωποι, καταξιωμένοι επιστήμονες και εθελοντές μας μιλούν για τον κίνδυνο που αποτελούν τα πλαστικά, τις άσχημες επιπτώσεις που υπάρχουν από την ανάδυση της τεράστιας παραγωγής τους και μας δείχνουν την πραγματική εικόνα πίσω από τα προϊόντα μιας χρήσης. Η αφηγήτρια και παρουσιάστρια του ντοκιμαντέρ είναι η Άμνα Ναβάζ, η οποία έχει κάνει ρεπορτάζ απ' όλα τα μέρη της γης με θέματα όπως: πολιτική, μετανάστευση, πολιτισμός, κλίμα κλπ. Μερικά από

τα σημαντικότερα γεγονότα τα οποία έχει καλύψει σχετίζονται με τις εκλογές και ορκωμοσίες των προέδρων Τζο Μπάιντεν, Ντόναλντ Τραμπ και Μπαράκ Ομπάμα, τον πόλεμο τον ΗΠΑ στο Αφγανιστάν και τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001. Μάλιστα υπήρξε πρώτη μουσουλμάνα αμερικανο-ασιάτισα που συντόνισε προεδρική τηλεμαχία. Έχει πάρει άπειρες συνεντεύξεις από αρχηγούς κρατών, υπουργούς Εξωτερικών, νομοθέτες και αξιωματούχους. Η Ναβάζ ήταν μέλος της ομάδας PBS NewsHour η οποία τιμήθηκε με το βραβείο Πιμπόντι (Peabody Awards) το 2022-2023 (PBS NewsHour, n.d.). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα βραβεία αυτά θεωρούνται από τα πιο πολύτιμα και τιμητικά βραβεία για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση (Peabody, n.d.).

Προβλήματα και η επίλυσή τους

Σε αυτό το κομμάτι θα εστιάσω σε κάποια από τα προβλήματα που αντιμετώπισα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της μετάφρασης και έπειτα του υποτιτλισμού. Συγκεκριμένα, θα αναφερθώ σε προβλήματα σε επίπεδο μετάφρασης, στις δυσκολίες κατά τον χωρισμό των υποτίτλων και την προσπάθεια, λόγω των χωροχρονικών περιορισμών, να βγάλω την περιττή πληροφορία, με προϋπόθεση να μην αλλοιώσω το νόημα των πληροφοριών που μεταδίδω μέσω των υποτίτλων μου.

1. **Metric ton** – αμερικάνικη μονάδα μέτρησης.

Στην περίπτωση αυτή, αναζήτησα βοήθεια από ένα online μετατροπέα μετρικών τόνων σε κανονικούς τόνους και έτσι έμαθα ότι:

1 metric ton = 1.102311 tons (Inch Calculator, n.d.).

Οπότε όταν έπρεπε να κάνω μετατροπή εννέα δισεκατομμυρίων μετρικών τόνων,

απλά πάτησα τον αριθμό αυτόν στον μετατροπέα και μου βγήκε ο αριθμός

9,920,801,798.3195. Λογικό είναι να μην μπορώ να το αποδώσω αυτό 100%, απλώς

στη γραμμή υποτίτλων μου έγραψα «περίπου 10 δισεκατομμύρια τόνοι».

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι έχω αλλάξει όλες τις μονάδες μέτρησης, διότι στην Αμερική είναι τελείως διαφορετικές απ' ό,τι στην Ελλάδα. Είναι σημαντικό να γίνονται τέτοιες αλλαγές για να καταλαβαίνει κανείς την ακριβείς πληροφορία και να μη χρειάζεται επιπλέον αναζήτηση για περεταίρω διευκρίνηση.

2. "Disposable way " of living.

Αυτό δίνει βάση στο ζήτημα της υπερ-παραγωγής πλαστικού. Από τότε που το πλαστικό έχει γίνει ένα μεγάλο μέρος της ζωής των ανθρώπων, οι ίδιοι, λόγω της υπερ-κατανάλωσης, άρχισαν να «ξεφορτώνονται» τα άπειρα άχρηστα πράγματά τους. Για παράδειγμα, πολλές τροφές συσκευάζονται σε πλαστικές συσκευασίες, οι οποίες με τη σειρά τους, μετά από την κατανάλωση του προϊόντος πετάγονται αμέσως στα σκουπίδια. Έτσι δημιουργείται αυτός ο **τρόπος ζωής «μιας χρήσης»**. Κράτησα, λοιπόν, αυτήν τη μετάφραση και στον υποτιτλισμό μου.

3. Use it up, wear it out, make it do or do without.

Πρόκειται για συνθηματικό που υπήρχε κατά τη Μεγάλη Ύφεση. Στα ελληνικά, δυστυχώς, δεν υπάρχει κάποια ακριβή μετάφραση αυτής της έκφρασης, οπότε έπρεπε να βάλω τη φαντασία μου να δουλέψει για να μπορέσω να αποδώσω σωστά το νόημά της. Κάνοντας έρευνα σε αγγλικές πηγές, κατάλαβα ότι αυτή η φράση έγινε συνώνυμο της «επαναχρησιμοποίησης» ή «ανακύκλωσης» (Fdrlibrary, n.d.). Διότι, εκείνη την περίοδο, λόγω του χρηματιστηριακού κραχ, οι άνθρωποι δεν είχαν χρήματα για να αγοράζουν συνεχώς καινούρια πράγματα. Οπότε, έπρεπε με δημιουργικό τρόπο να δουλέψουν με αυτά που είχαν (Morris, 2023). Ας εξετάσουμε την κάθε φράση ξεχωριστά για να καταλάβουμε καλύτερα το νόημα πίσω από το σύνθημα αυτό.

- **Use it up** – σε λεξικά βρήκα τον ορισμό αυτής της φράσης: **"to use all of something, so that nothing is left"** (Cambridge Dictionary, n.d.).

Χρησιμοποιούμε κάτι μέχρι που να μην μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε άλλο. Εξαντλούμε, δηλαδή, κάτι τελείως. Για παράδειγμα, αντί να πετάξουμε το φαγητό που δε μας αρέσει, σκεφτόμαστε τρόπους επαναχρησιμοποίησής του.

- **Wear it out** – Αντί να πετάξουμε ρούχα τα οποία είναι λεκιασμένα, ξεθωριασμένα ή τρυπημένα μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε για τις οικιακές μας εργασίες, κάνοντάς τα πανιά για καθάρισμα επιφανειών ή τα κρατάμε για ρούχα εργασίας.
- **Make it do** – κάτι παρόμοιο με τις δυο προηγούμενες εκφράσεις. Αντί, λοιπόν, να πετάξουμε κάτι αμέσως, προσπαθούμε είτε να το φτιάξουμε για να μας κάνει τη δουλειά είτε το επαναχρησιμοποιούμε για κάτι άλλο. Για παράδειγμα, αν κάποιο ρούχο μας σκίστηκε, αντί να το ξεφορτωθούμε, μια καλή ιδέα θα ήταν να ράψουμε το σκίσιμο. Ή και χρησιμοποιούμε ένα προϊόν για διαφορετικά πράγματα. Για παράδειγμα, η μαγειρική σόδα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί όχι μόνο στο μαγείρεμα, αλλά και στο καθάρισμα!
- **Do without** – δεν σπαταλάμε ποτέ χρήματα σε κάτι που δεν το έχουμε πραγματικά ανάγκη.

Όλα αυτά, λοιπόν, θα πρέπει να τα συνδέσουμε σε μια πρόταση έτσι ώστε να βγάλει ένα καλό σύνθημα υπέρ της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης. Το συνθηματικό όπως διαμορφώθηκε στα ελληνικά είναι το εξής:

«Εξαντλήστε το, λιώστε το, κάντε το να δουλέψει ή μείνετε χωρίς αυτό».

Εξαντλώ κάτι τελείως. Δεν αφήνω τίποτα. Λιώνω τα ρούχα μέχρι που είναι αδύνατον να τα ξαναφορέσω. Κάνω κάτι να δουλέψει για μένα και σε περίπτωση που δεν γίνεται αυτό, απλώς σημαίνει ότι δεν το χρειάζομαι στη ζωή μου και μένω χωρίς αυτό.

4. Keep America Beautiful/Susan Spotless

Μια σύντομη προϊστορία. Το Keep America Beautiful είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1953. Στόχος του ήταν να θέσει τέλος στα απορρίμματα, να βελτιώσει την ανακύκλωση και να ομορφύνει τις αμερικανικές κοινότητες. Το Keep America Beautiful διεξήγαγε πολλές τοπικές εκστρατείες κοινωνικής διαφήμισης στις αρχές της ιστορίας του. Ο οργανισμός αυτός, έχοντας σκοπό να τραβήξει τα βλέμματα των ανθρώπων στα κοινωνικά ζητήματα,

δημιουργεί τον χαρακτήρα της Susan Spotless για τον πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαφημίσεις αντί της ρύπανσης σκουπιδιών (KAB, n.d.).

Η Susan ήταν ένα μικρό κορίτσι που φορούσε ολόλευκα ρούχα και κουνούσε το δάχτυλο στους ενήλικες που έριχναν σκουπίδια. Επιπλέον, έλεγε στους μεγάλους τη γνωστή φράση: "every litter bit hurts", που θα μπορούσε να μεταφραστεί ως «κάθε πεταμένο σκουπίδι κάνει ζημιά» ή «κάθε πεταμένο σκουπίδι βλάπτει τη φύση». Η εμφάνισή της είχε σκοπό να μεταδώσει αγνότητα, αθωότητα και ελκυστικότητα. Αυτά τα χαρακτηριστικά αντιπροσώπευαν, επίσης, την αντίληψη για τη φυσική ομορφιά και το πώς επιθυμούσαν οι Αμερικάνοι να μοιάζει η δική τους φυλή. Οι λευκές εθνικιστικές απόψεις ήταν έντονα ριζωμένες στην προσωπικότητα της Susan Spotless. Η προώθηση χρησιμοποιούσε το λευκό δέρμα και την ενδυμασία του κοριτσιού για να αντιπροσωπεύει την αρετή και την αγνότητα (Davis, 2022).

Η Susan είναι ένας χαρακτήρας που έχει ριζωθεί σε μία από τις ιστορικές περιόδους της αμερικανικής ιστορίας. Γενικά η περίοδος αυτή με τον οργανισμό Keep America Beautiful έχουν μία ιστορική αξία για τους απλούς πολίτες, διότι απευθυνόταν σε ένα πολύ σοβαρό ζήτημα για την κοινωνία. Δεν μετέφρασα στα ελληνικά το Keep America Beautiful, διότι είναι το επίσημο όνομα του οργανισμού. Ο οργανισμός αυτός έχει μεγάλη ιστορία και είναι γνωστός, οπότε σκέφτηκα ότι μπορώ να αφήσω το όνομα στην πρωτότυπη μορφή του. Όσον αφορά τη Susan, υπάρχουν δυο επιλογές. Η μια είναι να γραφτεί το όνομά της σε απλοποιημένα ελληνικά, οπότε θα μεταγραφεί ως Σούζαν Σπότελς. Η άλλη επιλογή είναι η εξής: το επίθετο της Σούζαν δεν είναι απλό. Spotless στα αγγλικά σημαίνει αψεγάδιαστος, καθαρός, άψογος. Όπως προανέφερα πιο πάνω, ο δημιουργημένος χαρακτήρας του κοριτσιού είχε να κάνει και με εθνικιστικές/ρατσιστικές απόψεις. Θα μπορούσα, λοιπόν, να μεταφράσω το επίθετό της στα ελληνικά, έτσι ώστε να καταλαβαίνει κανείς για τι πρόκειται. Ας δούμε, λοιπόν, τις δύο επιλογές μου:

- **Σούζι Αψεγάδιαστη** – δίνει έμφαση στην άψογη εικόνα της πρωταγωνίστριας, στην καθαρότητα, παιδικότητα, κλπ.
- **Σούζι Ολόλευκη** – θα έχει σχέση όχι μόνο με την ολόλευκη εμφάνιση του κοριτσιού, αλλά θα δίνει έμφαση στο ότι το λευκό είναι το χρώμα του καλού/αγνού/άψογου.

Επίλεξα την πρώτη μετάφραση, διότι, ρέει καλύτερα στα ελληνικά.

5. "Throwaway living"

Το 1955 στο περιοδικό *Life* παρουσιάστηκε ένα άρθρο με κύριο αντικείμενο τα πλαστικά προϊόντα. Στη φωτογραφία του εξωφύλλου μπορούμε να δούμε μια χαρούμενη οικογένεια να πετάει στον αέρα διάφορα πλαστικά οικιακά αντικείμενα, όπως: πιάτα, ποτήρια, μαχαιροπίρουνα κλπ. Τι κρυβόταν πίσω αυτή την πράξη; Ουσιαστικά, εκείνη την περίοδο το «πλαστικό μπουμ» άρχισε να γίνεται όλο και πιο δημοφιλές. Στις νοικοκυρές παρουσιαζόταν μία άλλη οπτική γωνία όσον αφορά τις οικιακές δουλειές. Για ποιο λόγο να καθαρίζει κανείς πιάτα ή οποιοδήποτε άλλο δοχείο, εφόσον αυτό μπορεί να πεταχτεί σε ένα δευτερόλεπτο και να αντικατασταθεί με ένα άλλο; (McCool, 2020).

Μια διαφήμιση με απώτερο σκοπό την προώθηση πλαστικών προϊόντων. Αντί, λοιπόν, να περνάει κανείς ατελείωτες ώρες καθαρίζοντας πιάτα, απλώς τα πετάει, και μένει με ελεύθερο χρόνο για να κάνει έπειτα ότι άλλο θέλει (Whiting, 2019).

Το σκεπτικό πίσω από τη φράση αυτή είναι ότι, το να πετάγονται πράγματα γίνεται νόρμα στη «καινούρια φάση» της ζωής. Χρησιμοποιώ κάτι μία φορά και μετά αμέσως το πετάω. Έχει κάτι κοινό με τη φράση *disposable way of living* = τρόπος ζωής «μιας χρήσης», διότι υπάρχει ίδιο σκεπτικό πίσω από τις εκφράσεις αυτές. *Throw away* από μόνο του σημαίνει πετάω ή ξεφορτώνομαι κάτι. Μια από τις μεταφράσεις αυτής της έκφρασης θα μπορούσε να είναι «σπάταλος τρόπος ζωής». Διότι εφόσον κάτι θα χρησιμοποιείται μια-δυο φορές και έπειτα θα πετιέται, αυτό είναι μια τεράστια σπάταλη χρήση διαφόρων πραγμάτων.

Χωρισμός υποτίτλων

Ο χωρισμός υποτίτλων είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στη διαδικασία του υποτιτλισμού. Είναι κάτι που θέλει εξάσκηση, διότι απαιτείται χρόνος για να μάθει κανείς να χωρίζει σωστά τις δύο γραμμές υποτίτλων. Ο Díaz Cintas, στο έργο του περί οπτικοακουστικής μετάφρασης, εξηγεί ότι η τεχνολογική εξέλιξη επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τον «κανόνα των 6 δευτερολέπτων», όπου γινόταν περιορισμός

στους 35 χαρακτήρες ανά γραμμή και η ανάγνωσή τους μέσα σε 6 δευτερόλεπτα. Τώρα ο αριθμός χαρακτήρων, που μπορεί να φτάσει ακόμη και τους 43 ανά γραμμή, δεν παίζει τόσο σημαντικό ρόλο. Αντιθέτως η γραμματοσειρά και ο διαθέσιμος χώρος στην οθόνη καθορίζουν την έκταση του κειμένου (Díaz, 2010). Όμως, θα πρέπει πάντα να υπάρχει στο μυαλό μας ότι με τον λάθος χωρισμό γραμμών μπορούμε να δυσχεράνουμε την κατανόηση. Ας δούμε παρακάτω ένα παράδειγμα χωρισμού γραμμών υποτίτλων.

- *«It's depressing, because you find all kinds of plastic: from buoys to shoes, even car parts, everything».*

1^η γραμμή: Είναι θλιβερό.

Αποφάσισα να το αποκόψω από το υπόλοιπο κομμάτι, διότι στο βίντεο την ώρα που γινόταν ο μονόλογος υπήρξε μια παύση μετά τη φράση αυτή. Έπειτα ο μονόλογος συνεχίστηκε αδιάκοπα.

2^η γραμμή: Διότι, βρίσκεις όλα τα είδη πλαστικών,

από παπούτσια μέχρι και μέρη αυτοκινήτου.

Έχω βγάλει δύο λέξεις από την πρόταση αυτή: buoys (σημαδούρα) και everything (τα πάντα). Δεν πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο έχει αλλάξει καθόλου η σημασία της πρότασης, διότι η γυναίκα στο βίντεο μας εξηγεί ότι στις ακτές μπορείς να βρεις πολλά και διάφορα είδη πλαστικού και δίνει κάποια παραδείγματα. Οπότε, στην πρότασή μου έχω κρατήσει την κυριότερη και σημαντικότερη πληροφορία.

Καταλαβαίνω ότι σε αυτήν την περίπτωση, ο χωρισμός γραμμών θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά, έτσι ώστε να κρατηθούν όλες οι λέξεις μέσα. Παρόλα αυτά, πιστεύω ότι και η δική μου επιλογή δεν είναι λάθος, εφόσον έχει αποδοθεί η σημαντικότερη πληροφορία.

Μια σημαντική παρατήρηση κατά τη διαδικασία του υποτιτλισμού είναι ότι, όταν έχουμε να κάνουμε με χωρισμό υποτίτλων σε περίπτωση, για παράδειγμα, μεγάλου μονολόγου, είναι καλό όταν κάνουμε εισαγωγή νέου πεδίου υποτίτλων να μην υπάρχει κάποια διαχωριστική λωρίδα ανάμεσά τους, αλλά είναι καλύτερο να τους κολλάμε μεταξύ τους. Έτσι όταν έχουμε να κάνουμε με διάλογο ή μονόλογο που

είναι ασταμάτητος για κάποια δευτερόλεπτα, οι γραμμές υποτίτλων να αλλάζουν ομαλά και να μη φαίνεται το «κόψιμό» τους. Όμως, στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί, ώστε οι υπότιτλοι να μην πέφτουν ο ένας πάνω στον άλλον.

Συμπέρασμα

Η μετάφραση δεν είναι κάτι εύκολο. Εξίσου δύσκολος είναι και ο υποτιτλισμός. Για να βγάλει κανείς μια θεωρητικά καλή μετάφραση θα χρειαστεί ένα καλό λεξιλόγιο και μια εξίσου μεγάλη εμπειρία. Όμως, όλα μαθαίνονται και γίνονται σε αυτή τη ζωή εάν υπάρχει θέληση και πάθος. Μπορώ να πω μέσα από τη σχετικά μικρή μου εμπειρία, ότι πέρα από το λεξιλόγιο χρειάζεται να υπάρχει σε αυτήν τη διαδικασία και μια αρκετά μεγάλη πρέζα δημιουργικότητας. Θα υπάρχουν πάντα καθορισμένες εκφράσεις σε μια γλώσσα στις οποίες δε θα μπορεί κανείς να βρει τις αντίστοιχες μεταφράσεις. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να μπαίνει μπροστά η δημιουργικότητα. Η υποτιτλισμός φάνηκε για μένα μια αρκετά διασκεδαστική και μη βαρετή διαδικασία. Δε σε κουράζει τόσο πολύ όσο η κανονική μετάφραση, αν και είναι ένα από τα παρακλάδια της, διότι το μυαλό δεν πιέζεται με μονότονα κείμενα, αλλά υπάρχει συνδυασμός ήχου, εικόνας και μετάφρασης. Υπάρχει και το κομμάτι της εκμάθησης. Κάνοντας οπτικοακουστική μετάφραση πάντα θα μαθαίνεις καινούρια και σημαντικά πράγματα. Για παράδειγμα, μέσα από το ντοκιμαντέρ που επέλεξα, έμαθα ότι επειδή το πλαστικό έχει την ιδιότητα να σπάει σε μικροσωματίδια, υπάρχει ακόμα και στο νερό που πίνουμε, λόγω των πλαστικών μπουκαλιών. Έτσι, λοιπόν, κατά την προσπάθειά μου να αποδώσω ένα καλό αποτέλεσμα, δεν ένιωσα ποτέ να με βαραίνει και να μου γίνετε βαρετή η διαδικασία αυτή. Ελπίζω τελικά να πέτυχα τον στόχο μου και να έδωσα «φωνή» σε αυτή τη θαυμάσια έρευνα που έγινε με στόχο την ενημέρωση των ανθρώπων για τους κινδύνους της υπερπαραγωγής πλαστικού. Ας συμβάλουμε όλοι στο ξεκίνημα αντίθετο της υπερκατανάλωσης για να μεγαλώσουν τα παιδιά μας σε ένα πιο «φυσικό» πλανήτη.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Cambridge Dictionary. (n.d.). Meaning of use something up in English. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/use-up>
- Davis, S. (2022, June 3). Dogwood Alliance. The Keep America Beautiful campaign and greenwashing. Retrieved from <https://dogwoodalliance.org/2022/06/the-keep-america-beautiful-campaign-and-greenwashing/>
- Díaz, C. (2010). Handbook of translation studies. Volume 1. The technical dimension (paras. 1-4). Retrieved from https://www.academia.edu/22522144/2010_Subtitling
- FDR Library. (n.d.). Franklin D. Roosevelt Presidential Library and museum. Use it up, wear it out, make it do or do without. Retrieved from <https://www.fdrlibrary.org/use-it-up-wear-it-out-make-it-do-or-do-without>
- Inch calculator. (n.d.). Metric tons (tonnes) to tons converter. Retrieved from <https://www.inchcalculator.com/convert/metric-ton-to-ton/>
- Keep America Beautiful. (n.d.). Keep America Beautiful. Our history. Retrieved from <https://kab.org/our-history/>
- Keep America Beautiful. (n.d.). Keep America Beautiful. About KAB. Retrieved from <https://kab.org/about-keep-america-beautiful/>
- McCool, B. (2020, October 3). The Dieline. The history of plastic: The invention of throwaway living. Retrieved from <https://thedieline.com/blog/2020/3/10/the-history-of-plastic-the-invention-of-throwaway-living>
- Morris, K. (2023, January 14). Kelly Morris. Gently sustainable. “Use it up, wear it out, make it do or do without” in the modern age. Retrieved from

<https://www.gentlysustainable.com/use-it-up-wear-it-out-make-it-do-or-do-without-in-the-modern-world/>

PBS. (n.d.). About PBS. Mission & Values. Retrieved from
<https://www.pbs.org/about/about-pbs/mission-values/>

PBS. (n.d.). About Amna Nawaz. Retrieved from
<https://www.pbs.org/newshour/author/amna-nawaz>

Peabody. (n.d.). Our story. Why Peabody matters. Retrieved from
<https://peabodyawards.com/our-story/>

Whiting, T. (2019, June 21). How we created a throwaway society and became
“wasteful, debt-ridden, permanently discontent individuals” in the process.
Retrieved from <https://tabitha-whiting.medium.com/how-we-created-a-throwaway-society-3b31bd097533>